

ACC. N:R M. 14431: 1-13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Halland* Upptecknare: *John E. Carlsson, Palmstedt*
 Härad: *Tönnersjö* Berättare: " " " "
 Socken: *Snöstorp* Berättarens yrke: *lantbr. och taktäckare*
 Uppteckningsår: *1958* Född år *1887* i *Snöstorp*

Fiskmat. s. 1-5.

Kyrkkryddor. s. 6.

Möbelmåleri. s. 7-13.

LuF 87

" 88

" 89

Fiskmat. under kungshuset före sekelskiftet
sprädekor, strakken, babseljo. Torsten var bäst under Febr.
mars, samt Okt - Dec. Matvillan för rikens fisk i
Maj, April, Till var bäst under de nämnda som
slutade med 4, eller 4 mån. per år. Matvillan
han först på senaste 20 åren varit någon vidare efter-
frågad fisk, under första världkriget var det ej onöjliga som
ville köpa eller äta matvillan, då den åt människor som
färligaste och drucknade. Lax, flörell, han ju varit den
bästa fisken, och det fanns ju ett stort överskott på Lax i
färna ärhundradets början, som kallas av bland annat
att i Tyngstehjens stadgan, står att beordras om de Tyngstehjen
ej får serveras lax mera än högst 2 gånger per dag.
Falkningen av fisk var lika som nu, all saltades med
i kalder, och riktigt ordentligt med salt, så när den skulle
L. ep. stekas så hoppa bitarna ut stekfärdet. Torst
solstänkades renades och saltades, när det var gott om
Torst, sedan urvattnades och koktes, men fiskeromen

2/2

ACC. N.R. M. 14431:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

färbamn då, att arbete med fisk utfördes av husmoder
eller hushållerskam. Till var fattigmans kost 3 gånger
per dag, för det musta köptes den saltad i tunnor, då en
eller flera bänder dela en tunna, var eller härsten vill
fiska järna kor och vinn, 1840-50 Talet var villen nära
nog värdeless, då haven koka av villstinn, och har var
en riksdagsman Ivar Lycken på Skedala säteri
som köpte vill i iagnslaster, och gödda sina åkrar med
enligt vad min fader berättat, den var naturligtvis på
grund av den stora tillgången skänd vill, det har
var frågan om, Man koka järna större fisk av Torsk
kolga eller litörande, mindre fisk stektes, järna på
glöden i den öppna furen, i symmetiskt salt vill.
den Torskade fisken utvades endast i vatten, då y
balk eller røda, Till jul och nyår inköptes alltid ett
eller flera kg. rotchär som lutades i balk och røda, men
den skulle alltid vara pårdlig till jul aften, och redan
var det att äta så länge den varade.

Inskrivningen och förteckningen över de tillhöriga skrifterna är till

3/x

ACC. NR M. 14431:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lilla soppa var ofta en sillsrätt som användes, man
koka sill och potatis, tog kort villen ^{mycket, rotbräckt, kalmar} men soppa som var
färdig, men som och ofärdig fick vara laven i soppa.
Lilla sö var nog benämningen på ovanstående rätt.
Soppevill var ofta en använd rätt till potatis som
och orskade potatis, en sågen berättar att en hande
var så snål, att han hängde en stor mörk sill med
mycket lake på i tubet över matbordet och tjämarna
fick endast skylla potatisen på den en middag, nästa
dag blev den styckat och var och en fick en bit.
Thruppkäkar här östra Småland till och här
mej veterligt aldrig ätits här, utom möjligen av
någon inflyttad smålänning, men det här vara
flöjstärningar i truppkäkar. Strömming äts
med ben och alt, lika så småvillen, såsen jordes av
bakat mjölke och av kokt salt sill, till potatisen. Leven
av Torsk, bulga, gädda, kokades och äts allid. numma
äts ej leven, andra möjligheter har jag slut på den

4/x

ACC. NR M. 14431: 4.

Bilaga

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

4

Fiskgalla togs till vana för att bota frostskador
även som den i stället på Torsholmen, som med lim fast-
blustrades på vissa psykiska personer, t. ex. mannen
bukt dyner, näldyner. Lill och Lax var fattig om
kost, och användes nästan dagligen, fisk som råddes
sträcker kunde ju bäras hos fiskarna för försök och
sillen kostar ej så mycket, då den såldes i kassar.
Lill och potatis minst en gång om dagen; råganjels-
gröt och skumpanjels en gång, och bröd med rårp eller
flott en gång i d. frukost, men oftast var det sill och
potatis uppvärmda även till frukost. De människor
som ej så ofta kom i beröring med kustens fiskare
kunde ju bära fisk av ringbärande fiska knaller
andra som hadde egna fiskerjvar fiskade själva
gädda, aborre, smör, ål, i alla bäckar fanns ju ålströkar
och då fanns det gott om insjöfisk. Oftast tröstes
saltvill i tunnor fjärilningar, saltet var tungt att
prakta flera mil, och sålde man tiden för insatt ring

54

ACC. N:R M. 14431:57

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5

är vill förs tid eller vill i så stora kvantiteter att rätta
långt från bussen, och barmigheten var ej heller stor
om viden skulle vara ätbar från till första rummet.
Tilagillien blev det nog när ålen gick rånstilt bra
till, då baktis och stektis ål, och deltagarna fick
äta så mycket som orkades med, och var och en
skulle ha en koppa brännvin med sig, för att
skulle bli riktigt festligt, men det var också en
påfrestande arbete, vilka ål bisten på ålen den
var oflåt små, den större skulle ju rätas med i
ban, för att använda på sennaren till potatisen
eller till brödet, ålsappa var en god rätt av salt
fet ål, här baktis att saltvatten fests på Halmstad
Torg, där fests häringar stod var dag och bjöd ut
fests, jag minns hur inuutna dessa fruor kunde vara
inom de fick slut salt, fiskhandlaren tog sin fests
från Varberg, Göteborg samt hem med tåg eller
deltagarna, järnbänder.

Pytskydder. användes till slutet av 1800 talet, i vissa
byrken utv på landsbyggen fanns denna red något 10 tal
år in på 1900. Blommorna var varierande, och förvarades
i mäske till sommaren med psalm böken, de användes
nog mest till högtider men även vid vanliga byskyrors
konstse mest om sommaren, på vintern var det ofta en
mytenkrist eller liknande som fanns tillhands. Det var ej
allmänt bruk, mestadest äldre kvinnor.

Bländ den del av byskyröare, som hörde till existerande
grenar, baroner, var det luktflaskor för damerna och
luktglasen för herrarna, de innehöll dels luktstift med parfym
pepparmynt, eller dylikt välkändt, intressant i samma
kvinnor fick också luktstift om så ansågs, männen hade
högst näppligen att tugga på även karameller och snus, det
höjdes jämsamt även uter högmässan, men det fanns ej förs
se det störde någon allra minst prästen, prästen har ej
förignat dessa seder, i och med den gamle byskyröare
gick bort, försvann dessa seder, i likhet med mycket annat som
försvann med tiden

Måler sedan förra århundradet är mer än rätt
synta, sådana måler har fallit isär, eller på annat
vis förstört, det finns nämligen ingen av vår generation
som förvarat någon så gammal måler, någon liten här
familjesak, har jag sparat upp hos P. E. Erichsson
Hemby, Flakstug, ett litet väggkåp, målat av
flera gånger av hemmålare en numera brunmålat
70 cm högt x 60 x 30 cm med årtalet 1782. har gått i arv
från far till son, med immitationer E. J. H.
En annan mindre lista finns här i min adress
den är en kornlista 75 cm lång 40 x 42 cm den var
gammelmålad, men sedan fick en målare från Mälilla hand
om den för att för att för ut den ursprungliga färgnyansen
men han färdigade den målade den ljusgrön, den är av tall
med fjällen, med röda lister omkring kretsen, och järngångjärn
26 cm långa, den målades första gången 1807, och jordes 1807
utpå kretsen är målat en krans med blommor, och på båda
sidor om blommor är målade två pojkar, som står på varsin

2/ #

ACC. N:R M. 14431:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

grön grönbrist, avseende står inmålningarna. J. M. L.
 på inviden av locket finns målade en stor prägel
 i helt marinblått, annars var locket emalat i vändis.
 Den som knickbista har kommit från Forsa i Helsingland.
 En dala klacka finns hos Thel Johansson Öppinge Halmby
 i den vanliga storleken, inget årtal, men går går den,
 och är senast av ägaren vitmålad, guld-färgen kan ju
 ej hållas, ej heller hur många gånger en så gammal
 sak har målats om, i annan omskrifna knickbista, synes
 ett prägligt luter av målning, så dessa har målats om
 många gånger. Alla möbler på benckstyggden målades
 nog av ägarna själva, för det finns nog ej något yrke
 som färdats med så mycket som måleri etc.
 När han har en Museintendent Palmén som bäste
 och tiggde att använtbart gammalt i möbelslag här i
 Kristnups rekin, jag sålde i Wäggstads till honom som
 var värdst och väl bebehållit, så det är nu i gott
 förvar på Hallens museum.

3/4

ACC. NR M. 14431:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En köstl fins hos f. d. Lantman. Alvert Carlsson
Tolurs Hålmstad, som är målare ljusbrun med blomma
och årtal 1888, samt en ekbista med blågrön färg och
årtal 1866. Målaren skall vara en som heter Malmberg
och gick omkring i gårdarna, och dels målade, dels gård-
farshandlande, jag minns honom han var en ägel.

Inom några lilla gamla familjer, hade alla med.
hava sin bista, familjer med. hade ingens som att förvara
sina äpplor i utom i sin bista, de äldre bistorna
var av ek senare gjordes de av furu, i målade bistor
hade man kläder, dyner, kollar, täcken, linne och
vännor av skilda slag, omålade furubistor använd-
es mycket för mjöl torblad kött bröd bakat vid jul
och vara till påsk, dessa bistor var ett billigt
möblemang, och användes mycket allmänt, isynnerhet
av den fattiga befolkningen på 1860 Talet.

Inom fabriks möbler kom till rimliga priser ut i
marknaden

Lund 1888

4/11

ACC. NR M. 14431:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Möbler fins inget alltså på smycken, har
de blivit ommålade, eller och förstärda, målningen
från äldre tider var nog mycket med vattenfärger
ätsminstone på den för så falliga landskyggen
mycket var och förblev ommalat, färgerna var också
alltid svaga och matta, jag har hört talas om en
skollärare från Tärnaby, som målade han hette
målare Magnus, och dog någon gång vid 1900
Det var innan socknen fick alman skolgång,
så nämnde skolläraren, var ute i avlägsna byar, och
samlade ihop barnen och höll skola en vecka i
var by, var det någon som ville ha målat, en
hållt möbel gjorde han det med vattenfärger
vilken ersättning som utbetalades, han ingen
nu levande människa minnas eller veta.
Matköp förvarades mat påltin och var gärna
placerat i det s. k. köket, ett veldat rum intill
fyren eller senare köket, hängköp fanns både större

67/#

ACC. NR M. 14431:11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och mindre, större hängskåp förvarades silver-
saker, koppar, och tinnitallrikan, finare matkattets
dessa skåp var ofta försedda med, någon sorts
gaveliner eller förhänge, och hadde då glas i dörrarna
vidare fanns mindre blockskåp, med blockar och
andra mera värdefulla familje föremål, ett
sådant såg jag med husfruns guldbärande i det
var vackert målat i flera färger och årtal 1895.
Drängskåp fanns i de flesta drängkamrarna, ofta
en större packlåda, eller kopskåp fast vid ena
väggen, där drängen fick förvara sina helgdags-
kläder, på innersidan av dörren fanns brokar att
hänga bragan, slipsar, och dylikt, Hjärtskåp fanns
också, där förvarades vardags pottlin och mjöl, gryn-
saker, kaffe m. m. I många hem fanns också i k.
skänkar som stekte från golv till tak med 2 läder
överst och mellan 4- eller 5 hyllor tvärs över skåpet.
här förvarades serviser för mera festliga och större

64

ACC. N.R. M. 14431:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

familje middagar, Tåmæl ven också en gammal
möbel sammanvändes för gäster i hemmen, isynnerhet
på vintern, alla sådana gamla möbler jag sett har
har varit mahongne färgade, konstae naturfärg, med
svarta strimlar, många av äldre tiders möbler var
amålade, men däremot vitkorsade, Tdaffa bord
fanns i vårt större gärd, dessa var både målade och
amålade, uppbygget var det 2 1/2 m. långt, och var en
prima tränsfurn, bräderna var klubbade och lim-
made ihop, gångjärn var av järn med stora nitar
genom skivorna, en kassalåda fanns som kunde
dragas ut från båda sidor, där förvarades, knivar
horn eller trästredor, som husfärdens plöcker fram-
entes behöv, för snältiden, amålade träsoppar var
en högt möbel, där locket fälldes upp mot väggen i
teffan och med 2 pinnar i gavlarna blev fast när den
användes, där var platsen för piggen att sova och pyssa
i almanhet fanns bara äppen fyr i köken.

Innehållsregister för M. 14431:12

J#

ACC. NR M. 14431:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sänggen fins också målad med klick krämaktig
färgnyans, men också så mörk, och nästan helt igen
hyggda, som Flakttäckare. Har jag vid 2 tillfälle
snarkat i gamla sängar i Flakstorp nyggas stuga
utan för Flakstad i 4 nätter och sov gott, trots att
någon svensk Flung Flung även vilat i denna säng
vid något vid Flakstad årtakt har jag glömt.

En annan gång i en säng i Hallagårdens hembygds
gård i Heberg, men där fick jag en stor kista full
med madrasser täcken fjäderdyner att stoppa ned
i sängen först, men sedan sov jag gott.

Några andra värdefulla upplysningar, även färre århundras
dets möbelmåleri var detta ju ej, jag har ringt många
personer i häradet, som varit äldre än jag men ej fått
mycket mer, och även Telefon är nu dyrt. Det vakraste
och bäst kunnade, såväl hus med halvdörrar, och möbler av
gamla årgångar, fins i Helsingborg på Planteringsvägen
52x80 ägare Paul Wennberg